

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: .....

Cím: *Budapest ünnepe*

Forrás: *Népszava*

Bn

1923. 11. 17.

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Olda

Osztályozás

Tárgy

9.439

Hely

Idő

"1873/1923"

Személy

Budapest ünnepe.

A mult év december 23-án volt ötven esztendeje, hogy a főváros egyesítéséről szóló törvényt kihirdették. A három város közigazgatásának egyesítése az 1873. év folyamán ment végbe s az egyesített közigazgatás, a városházán történt megállapítás szerint, 1873 november 17-én kezdte meg működését.

Az egyesített Budapest tehát ma ötven esztendő. Méltó alkalom az ünneplésre, méltó alkalom arra, hogy megállapítsuk és értékeljük azt a fejlődést, amelyet ez a város az elmúlt ötven esztendő alatt elért.

A régi Pestet, mi, mai emberek már csak leírásokból ismerjük. De azért még mi is láttuk a Nagyköruton végig a mai palotásorok helyén a palánkerdőt, még mi is láttuk az Erzsébetváros külső részén a gödröket és buckákat s láttuk, hogyan nőttek ki mintegy varázsütésre egész városrészek az üres, használatlan telkeken. S láttuk, hogyan emelkedtek gyárak és műhelyek egymás mellett, hogyan népesedtek be szorgoskezü emberekkel s hogyan szaporodtak a munkának azok a termékei, amelyeket szerte küldtek innen az egész országba, az egész világba.

De nemcsak láttuk ezt, hanem részt is vettünk ebben a munkában. Mindazok, akik házakat építettek az elhagyott telkek helyén, akik utakat vágtak a sikátorok tömkelegében, akik ellátták a házakat belső berendezésekkel s az utcákat közművekkel; de azok is, akik a munka e hadseregét élelemmel, ruhával s értékes szellemi táplálékkal ellátták: mind-mind részesei e város naggyalétének, mind téglahordói voltak a világvárossá emelkedett Budapestnek.

Az ötven év munkája itt van előttünk. A vidéki jellegű kisvárosokból világvárosi jellegű metropolis lett. A háromszázezernyi lakos megnőtt egymillióvá. A nagyváros kiterjesztette hatását messze a tulajdonképeni határain túl s köröskörül új városok, a munkának új gócpontjai keletkeztek. Az ipar, a kereskedelem, a közlekedés lett döntő s a város jellegét meghatározó tényezővé s az ipar, kereskedelem és közlekedés *bérmunkásai* lettek a város lakosságának *legszámosabb* osztályává.

De a munkásosztálynak a jelentősége csak a termelésnél, a munka folyamatánál jut kifejezésre. A város intézményeiben, az ötven éves fejlődésnek ezt az átalakító hatását sohasem vették kellő mértékben figyelembe. Habár a munkásosztály egyre növekedett számban és munkája mindegyre nagyobb jelentőséget nyert a város életében, a közéletben a pária szerepét juttatták neki. Cenzusos és virilis alapon választott képviselőtestület és tanács kormányozta a várost mindig s nem vagyunk igazságtalanok e régi testületekhez, ha megállapítjuk róluk, hogy kicsinyesek, elfogultak s szüklátókörüek voltak mindenkoron.

A munkásosztály szükségleteiről a polgári jólétnek és szüklátókörűségnek ezek a képviselői nem vettek tudomást s nem gondoltak arra, hogy a munkásosztály érdekeit gondozzák, védelmezzék. Csak a háborúelőtti utolsó évtizedben jutott érvényesüléshez a városi igazgatásban a nagyobbvonalúság, az egyetemesebb érdekek szolgálata. A cenzus még megvolt, de a cenzusos polgárság jelentékeny része is már proletáréletmódra volt szorítva. Ez a kispolgárság s a

munkásság mozgalmainak a korlátokon túl is érezhető hatása új utakra szorította a városi kormányzatot. Ennek a haladó irányu megmozdulásnak köszönhetjük, hogy a háboruelőtti években a főváros igazgatásában helyet kapott a szociális gondoskodás iránya is.

A fővárosi kislakásos bérházak, az új iskolák, az iskolákban meghonosított gyermekgondozás, a napközi otthonok, a Népszálló és a Népház, valamint a köztisztasági szolgálat s a közvilágítás fejlesztése, olyan alkotásai a háboruelőtti városi kormányzatnak, amelyeknek értékét és jelentőségét elhallgatni nem szabad.

Mindezek azonban csak késői pótlásai voltak a régi nagy mulasztásoknak. Nagyszerű volt Budapestnek a fejlődése, szinte kábitó az a haladás, amelyen a város ipari, gazdasági élete s külső fejlődése átment. De a város intézményeiben nem jutott soha kellően kifejezésre ez a nagy átalakulás, hiányzott mindig az előreivő erő, hiányzott a vagyontalan, kezemunkájából élő lakosság képviselőjének a haladást kikényszerítő munkálkodása. Palotasorok épültek, de azoknak, akik a paloták köveit rakták, sokszor oduk sem jutottak, ahol fejüket lehajthassák. Elmaradt a népgondozásnak minden ága, elmaradt különösen minden nagyobbvonalu városegészségügyi intézkedés — parkokban szegényebb nagyvárosa nincs Európának, mint Budapest — s ezt nem pótolhatták a háboruelőtti esztendőök jóakaratu, de minden oldalról akadályozott, gyöngé

szociálpolitikai kezdeményezései. Mindamellett Budapest a háborúig a haladás, a fejlődés, a dübörgő élet városa volt. És ma?... Ma pedig, az ötvenéves jubileumot megelőző napon, egyetlen fölhívást nem látunk, amely figyelmeztetné a főváros népét, hogy ünnepre készülődjék. Ez a tény hasábos fejtegetéseknél jobban világítja meg a mai helyzetét. Azok, akik ma Budapest népe nevében tesznek, vesznek és intézkednek a városházán, *nem merik* ünnepre hívni a népet, mert tudják, hogy minden ilyen kísérletük a legesufosabb kudarcba fulladna. A régi cenzusos, virilis kormányzat is nagyon sok tekintetben idegen és meg nem értő volt a lakosság széles rétegeivel szemben, de ez a mai városháza *mint ellenség áll szemben az egész várossal*.

Az ötvenéves jubileum előestéjén Budapest nincs zászlódiszben, Budapest népe nem tolong az utcákon, pedig az a nagyszerű munka, amit ebben az ötven esztendőben a letűnt és a mai generáció produkált, megérdemelné az igazi, a bensőséges ünneplést. Az ötvenéves jubileum egy hivatalos aktus élettelen cerimóniájává zsugorodik össze.

De azért Budapest népe tudja, hogy mivel tartozik a maga városának, a maga alkotásának. Budapest népe fog még ünnepelni: majd amikor eltávolítja az utból azt, ami ma akadálya az ünneplésnek. Budapest népe meg fogja találni magát, meg fogja találni önbizalmát s vissza fogja adni ezt a várost a munkának, vissza fogja adni az életnek, a fejlődésnek, a haladásnak.